

ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΙΣ¹ ΕΝΟΣ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

Αγαπημένο μου παιδί,

Ξαφνικά ψήλωσες, ωρίμασες. Παρατήρησες, άραγε, κι εσύ ότι η σχέση μας άλλαξε τον τελευταίο καιρό; Τώρα, μου φαίνεται πως δεν έχεις πια το ίδιο κέφι να βρεθούμε μόνοι οι δυο μας και να τα πούμε με τις ώρες. Ίσως δεν το καλοσκεφτήκες ακόμα, αλλά νομίζω πως, όταν δοθεί μια τέτοια ευκαιρία, τείνεις συχνά να βρεις μια πρόφαση² για να την αποφύγεις. Το ύφος σου απέναντί μου έγινε, καθαρά και ξάστερα, κριτικό. Γυρεύεις τα όριά μου και, φυσικά, **αρχίζεις** να τα ξεχωρίζεις. Με κρίνεις, με συγκρίνεις, με τοποθετείς σιγά-σιγά στη θέση που μου ταιριάζει. Ανακάλυψες κάτι που δεν το είχες φανταστεί ότι υπάρχουν άνθρωποι καλύτεροι, σοφότεροι, **σπουδαιότεροι** από μένα. Συζητάς ζωηρά τις γνώμες μου συχνά τις αντικρούεις. Αμφισβητείς τις πληροφορίες που σου δίνω. Ώρες-ώρες θα έλεγα πως σου αρέσει να προσδίδεις στη συζήτησή μας τον τόνο μιας αντιδικίας των γενεών. Λες «εμείς» κι «εσείς» σαν να πρόκειται για δυο κόσμους ριζικά διαφορετικούς, ανάμεσα στους οποίους δεν είναι πιθανό να υπάρχει συνέχεια και βαθύτερη συνεννόηση ή σύμπτωση στις **ιδέες** και τα γούστα.

Παρατηρώ ακόμα – αυτό συνηθέστατα – ότι ορισμένες κοινότητες, ανώδυνες συμβουλές μου – να, σα να πούμε «Κάνει ψύχρα, πάρε το πανωφόρι σου» ή «Μην πίνεις νερό ιδρωμένος» – σ' ερεθίζουν απροσδόκητα, σου προκαλούν εκδηλώσεις φανεράς ανυπομονησίας και δυσαρέσκειας. Μα ξέρω και κάτι άλλο που μου το έχεις ομολογήσει. Έχεις ανάγκη στη ζωή σου από μια αξία **ανώτερη** από τις άλλες, μια αξία-γνώμονα, μια αξία-πυξίδα, στην οποία να αναφέρεται κάθε σου εκδήλωση, απόφαση, κρίση, πράξη. Η αξία αυτή, η πιο **ωραία** σου λέξη, σου προτείνω να είναι η γνησιότητα.

Να είσαι γνήσιος, αληθινός, ακέραιος, σε ό,τι αισθάνεσαι, λες και πράττεις, στον έρωτα, στη φιλία, στην κοινωνική σου δράση – απέναντι σε φίλους κι εχθρούς και, πρώτα-πρώτα, απέναντι στον εαυτό σου. Να σέβεσαι τον άλλον, να προσπαθείς να τον καταλάβεις να τον βοηθάς, αν αυτό περνά από το χέρι σου. Συχνά, η ζωή μας έχει ν' αντιμετωπίσει δύσκολα διλήμματα που, μονάχα με πολλή αμοιβαία κατανόηση και βοήθεια, μπορούμε να τα λύσουμε και να τα ξεπεράσουμε. Να μην απαρνιέσαι τα δικαιώματά σου στη ζωή, μα να μην ξεχνάς και τα δικαιώματα του άλλου που βρέθηκε μαζί σου.

Τα ίδια θα σου έλεγα και για την εργασία σου. Να είσαι ειλικρινής και ευθύς σε κάθε δουλειά που θα αναλάβεις να την τιμάς πρώτα-πρώτα εσύ ο ίδιος να πασχίζεις να την κάνεις σωστά και όσο μπορείς καλύτερα, με φροντίδα και με μεράκι. Να είσαι αυτό που είσαι τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο. Άκουσέ με ένας **άξιος μαραγκός** που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιосέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.

Παρασύρθηκα όμως από τα λόγια μου και μου φαίνεται πως ξανάρχισα να συμβουλευώ. Σου τό 'πα και πριν δε ζητώ να σου επιβάλω έτοιμες απόψεις για τον κόσμο, αλλά μονάχα να σε βοηθήσω να ξεκινήσεις. Ύστερα, τράβα το δρόμο σου και σβήσε με, σιγά-σιγά, από τους λογισμούς σου, καθώς το θέλει η ζωή.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Θεοτοκά, **ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ**, τ. Β', 1950-1966, εκδόσεις Εστία (διασκευή).

¹ ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΙΣ : συμβουλές, προτροπές

² πρόφαση : δικαιολογία

ΘΕΜΑΤΑ Α.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (90 -110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων το νόημα της παρακάτω περιόδου: «ένας άξιος μαραγκός που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.»

Μονάδες 10

B2. α) Στη δεύτερη παράγραφο («Παρατηρώ ακόμα ... να είναι η γνησιότητα.») υπάρχει ανάπτυξη με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τα παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας.

(Μον. 4)

β) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο τετράδιό σας τρεις διαρθρωτικές λέξεις της τελευταίας παραγράφου («Παρασύρθηκα όμως ... το θέλει η ζωή.»).

(Μον. 3)

Μονάδες 7

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: αρχίζεις, σπουδαιότεροι, ιδέες, ωραία, μαραγκός.

(Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: συχνά, καλύτεροι, ανώτερη, απαρνιέσαι, άξιος.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α) Ο συγγραφέας επιλέγει τη χρήση του β' ενικού προσώπου. Να αιτιολογήσετε αυτή την επιλογή του.

(Μον. 4)

β) Να μεταφέρετε από το κείμενο στο τετράδιό σας δύο φράσεις με ποιητική χρήση της γλώσσας.

(Μον. 4)

Μονάδες 8

Γ. Σε ένα άρθρο 450-500 λέξεων που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό του σχολείου σας να αναφερθείτε: α) σε θέματα που προκαλούν συγκρούσεις μεταξύ εφήβων και ενηλίκων στο οικογενειακό περιβάλλον και β) στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να ξεπεραστούν οι εντάσεις.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Στην επιστολή ενός πατέρα προς το παιδί του καταγράφονται οι διαπιστώσεις και οι συμβουλές αναφορικά με τη σχέση τους. Αρχικά, συνειδητοποιεί τις αλλαγές στην πορεία προς την ενηλικίωσή του και την επικριτική διάθεση απέναντί του. Ο πατέρας κατανοεί πως μια τέτοια συμπεριφορά, που εκδηλώνεται με διάθεση απόρριψης και έντασης, ουσιαστικά αποκαλύπτει την ανάγκη του νέου για ένα διαφορετικό αξιακό πλαίσιο. Έτσι, του προτείνει μια στάση ακεραιότητας και γνησιότητας πρωτίστως απέναντι στον εαυτό του αλλά και στις σχέσεις του με τους άλλους. Τονίζει την αξία των ανθρώπινων σχέσεων στη δύσκολη πορεία της ζωής και τον προτρέπει να διεκδικεί τα δικαιώματά του σεβόμενος πάντα και των άλλων. Διατηρώντας πάντα την αυθεντικότητά του τον συμβουλεύει να τηρεί ανάλογη στάση και στην εργασία δίνοντας πραγματικό νόημα σ'αυτήν. Συνειδητοποιώντας τη φυσιολογική εξέλιξη της ζωής τού ζητά μόνο να τον «ακούσει», όχι να τον «υπακούσει».

B1. Η αυτοπραγμάτωση και η καταξίωση στον εργασιακό χώρο επιτυγχάνεται με την ειλικρινή διάθεση προσφοράς και όχι με μια στενά ωφελιμιστική αντίληψη. Η δημιουργική αξιοποίηση των ταλέντων ενός ανθρώπου σε συνδυασμό με την εργατικότητα και το πραγματικό ενδιαφέρον προς το κοινωνικό σύνολο δίνουν στην εργασία το πραγματικό της νόημα και συμβάλλουν στην κοινωνική πρόοδο. Αντίθετα, γνώσεις προσανατολισμένες στο στενό επαγγελματισμό χωρίς ειλικρίνεια, αγάπη και σεβασμό στην αξία του ανθρώπου οδηγούν στην αποξένωση από τον εαυτό του και την εργασία του.

B2.a. i: **«Κάνει ψυχρά, πάρε το πανωφόρι σου»**

ii: **«Μην πίνεις νερό ιδρωμένος»**

B2. β. **Ύστερα** → χρονική σχέση

Αλλά → αντίθεση

Καθώς → αιτιολόγηση

B3. a. **αρχίζεις**= ξεκινάς

σπουδαιότεροι= αξιολογότεροι

ιδέες= γνώμες, απόψεις

ωραία= αξιόλογη

μαραγκός= ξυλουργός

β. **συχνά**≠ σπάνια

καλύτεροι≠ χειρότεροι

ανώτερη≠ κατώτερη

απαρνιέσαι≠ αποδέχεσαι

άξιος≠ ανάξιος

B4. a. Ο συγγραφέας επιλέγει τη χρήση β' ενικού προσώπου (έχεις ομολογήσει, ωρίμασες) δίνοντας παραινετικό τόνο στο κείμενο του. Μοιάζει να θέλει να ανοίξει διάλογο με το γιο του- αλλά και κάθε νέο- σε μια προσπάθεια επικοινωνίας μαζί του. Μάλιστα, με τη χρήση του β' ενικού προσώπου διεγείρονται συναισθήματα και το ύφος γίνεται πιο οικείο αποσκοπώντας στην πειθώ του δέκτη. Τέλος, το κείμενο αποκτά ζωντάνια, παραστατικότητα και ενάργεια καθιστώντας το πιο ενδιαφέρον για τον αναγνώστη.

β. i: αξία- πυξίδα (2§)

ii: περνά από το χέρι σου (3§)

iii: να την τιμάς (4§)

iv: σβήσε με, σιγά-σιγά από τους λογισμούς σου (5§)

Γ.

Τίτλος: Μικροί και μεγάλοι... στην ελληνική οικογένεια

Πρόλογος

Με αφορμή την πρόσφατη παρουσίαση στο σχολείο μας της έρευνας σχετικά με την αύξηση των κρουσμάτων ενδοοικογενειακής βίας προβληματίστηκα για τις σχέσεις και τους ρόλους των μελών της ελληνικής οικογένειας. Οι αντιθέσεις και οι διαφορές μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον δεν είναι βέβαια σύμπτωμα της εποχής μας καθώς η διαφοροποίηση ανάμεσα

στη νέα και την ώριμη γενιά είναι διαχρονικό και μάλλον φυσιολογικό φαινόμενο. Οι μορφές και οι αιτίες αυτής της διάστασης ποικίλλουν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε εποχής, διαχρονικό όμως παραμένει το αίτημα γεφύρωσής της με σκοπό την ουσιαστική επικοινωνία των μελών της οικογένειας και την απρόσκοπτη εκπλήρωση του ρόλου της ως φορέα αγωγής.

Α΄ Ζητούμενο: θέματα που προκαλούν συγκρούσεις εφήβων και ενηλίκων

- ✓ **Έντονοι ρυθμοί ζωής:** Η έλλειψη επικοινωνίας γονέων και παιδιών εξαιτίας των έντονων ρυθμών ζωής και της μείωσης του ελεύθερου χρόνου, οδηγεί στην ασυνεννοησία, στην απουσία διαλόγου, έμπρακτου ενδιαφέροντος, στοργής συνεργασίας, με συνέπεια την ψυχική αποκοπή και απομάκρυνση.
- ✓ **Πολλαπλότητα ρόλων:** Οι γονείς, πολλές φορές αδυνατούν να ανταποκριθούν επάξια στο έργο τους λόγω των πολλαπλών ρόλων τους. Ακόμη η επιμονή τους να επεμβαίνουν σε θέματα που αφορούν τους νέους οδηγεί σε συγκρούσεις στα μέλη της οικογένειας.
- ✓ **Φαινόμενα πολιτικής διαφθοράς και κοινωνικής παθογένειας:** Οι νέοι απογοητεύονται από τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις και την γενικότερη συμπεριφορά των πολιτικών υιοθετώντας ασυμβίβαστη στάση σε ένα νοσηρό πολιτικό κλίμα. Κατηγορούν μάλιστα την ώριμη γενιά, διότι τους κληροδότησε έναν εφιαλτικό κόσμο: βία, πόλεμος, πυρηνικά όπλα, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οικολογικό αδιέξοδο, θεοποίηση της ύλης, κυριαρχία συμφέροντος και υποκρισίας.
- ✓ **Χαρακτηριστικά νεανικής φύσης:** Η αβεβαιότητα και η ρευστότητα της εποχής προβληματίζουν τους νέους για το μέλλον τους που προβάλλει επισφαλές και υπονομεύει την ποιότητα ζωής και επειδή οι ίδιοι είναι αγνοί και αδιάφθοροι, ονειροπόλοι και νεωτεριστές οραματίζονται έναν κόσμο πιο δίκαιο και πιο ανθρώπινο για αυτό αμφισβητούν τους μεγάλους και τους καταλογίζουν ευθύνες για την νοσηρότητα της κοινωνίας.
- ✓ **Οι έννοιες της πατρίδας και της θρησκείας:** Οι διαφορετικές απόψεις για τις έννοιες «θρησκεία» και «πατρίδα» ανάμεσα στους νέους και τους ώριμους διευρύνουν το χάσμα. Η πατρίδα, δεν περιβάλλεται με το μεγαλείο που την περιέβαλλαν οι προηγούμενες γενιές, αλλά ούτε και ο τίτλος του ήρωα έχει απήχηση στην αντιηρωική εποχή μας. Επίσης η θρησκεία σήμερα αμφισβητείται και συχνά απορρίπτεται όχι μόνο λόγω του ορθολογισμού που επικρατεί στην εποχή μας αλλά και εξαιτίας ορισμένων ακραίων καταστάσεων που λαμβάνουν χώρα.
- ✓ **Αστικοποίηση - αποξένωση:** Οι νέοι επιρρίπτουν ευθύνες στους μεγάλους και για την κρίση των διαπροσωπικών σχέσεων και τη μοναξιά, που βιώνονται ιδιαίτερα έντονα στις άξενες μεγαλουπόλεις. Ουσιαστικά, πρόκειται για γενικότερο πρόβλημα επικοινωνίας που απασχολεί το σύγχρονο άνθρωπο (αλλοτρίωση, αποξένωση, απρόσωπο των ανθρωπίνων σχέσεων).
- ✓ **Οικονομική εξάρτηση- επαγγελματική παρεμπόδιση:** Σήμερα οι σπουδές διαρκούν περισσότερο χρόνο, επομένως και η οικονομική εξάρτηση των νέων από τους μεγάλους, το άγχος και η ανασφάλεια κάνουν δύσκολη την επικοινωνία και τη συνεννόηση, προκαλούν αγεφύρωτες διαφορές ανάμεσα στις δύο γενιές. Επιπλέον οι ώριμοι μένουν μεγαλύτερο διάστημα στην ενεργό δράση, δεν θέλουν να δώσουν πρόωρα τη «σκυτάλη» στους νέους, γιατί νιώθουν απόμαχοι της ζωής και μπαίνουν στο περιθώριο. Αυτό προκαλεί οξύτητα στις σχέσεις των δυο γενεών.

- ✓ **Σύγχρονα ερεθίσματα:** Οι νέοι σήμερα έχουν μεγαλύτερη μόρφωση και καλύτερη ενημέρωση λόγω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της κυκλοφορίας περισσότερων βιβλίων. Έτσι οι νέοι έχουν πνευματικές ανησυχίες, διακατέχονται από αμφιβολίες, δεν πιστεύουν τυφλά ό,τι τους πουν οι ώριμοι και ονειρεύονται ένα καλύτερο κόσμο, στον οποίο θέλουν να δώσουν το δικό τους ήθος και ύφος. Η τάση για το καινούριο, αυτή η «κρίση πρωτοτυπίας» των νέων προκαλεί κάθε λογής συγκρούσεις με τους ώριμους και καλλιεργεί το χάσμα γενεών.
- ✓ **Τάσεις αδιαλλαξίας:** Το φαινόμενο οξύνεται, όταν οι δύο πλευρές οδηγούνται σε ακραίες αλληλοκατηγορίες:
  - Οι έφηβοι: κατηγορούν τους μεγάλους για ασυνέπεια, ηθικισμό, υποκρισία, αδιαλλαξία, δογματισμό, ωφελιμιστικό πνεύμα, τυπολατρία, στείρα προσκόλληση στο παρελθόν και γενικότερα ως εκπροσώπους του κατεστημένου.
  - Οι ενήλικες: ψέγουν τη νέα γενεά για ανηθικότητα, ανευθυνότητα, μηδενισμό των ηθικών αξιών, σκνηρία, επιπολαιότητα, λατρεία της ευκολίας κ.ά. Έτσι, μερικά αρνητικά φαινόμενα που παρατηρούνται σε ένα μικρό ποσοστό μιας γενεάς, η άλλη πλευρά τα γενικεύει και τα αποδίδει στο σύνολό της.

Β' Ζητούμενο: Τρόποι γεφύρωσης του χάσματος γενεών

- Σωστή διαπαιδαγώγηση των νέων από την πλευρά του σχολείου:
  - Παιδεία ολοκληρωμένη για πνευματική καλλιέργεια, ωριμότητα, αγάπη και εμπιστοσύνη. Χρέος της πολιτείας προβάλλει η ενσωμάτωση ή η ενίσχυση στην εκπαίδευση τομέων που άπτονται της κοινωνικής πραγματικότητας, όχι μόνο σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο. Ο μαθητής χρειάζεται να είναι ενήμερος και ευαισθητοποιημένος αναφορικά με τα κοινωνικά προβλήματα, αλλά και να δραστηριοποιείται αναλαμβάνοντας κοινωνικές αποστολές (π.χ. συμμετοχή σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, διοργάνωση εράνων). Έτσι θα ενισχύεται η ομαλή κοινωνικοποίησή του και θα τονώνεται η αυτενέργειά του.
- Ομαλή κοινωνικοποίηση του νέου στην κοινωνία:
  - ✓ Προσωπική ταυτότητα (άποψη, αξίες, υγιής προσωπικότητα).
  - ✓ Κοινωνική ταυτότητα (αντίληψη συλλογικότητας, ομαδικότητας).
  - ✓ Πολιτική συνείδηση (ενεργός πολίτης).
  - ✓ Εθνική και διεθνιστική συνείδηση (φιλόπατρις και διεθνιστής).
 αλλά και από την άλλη στοργικό και έμπρακτο ενδιαφέρον της κοινωνίας για τους νέους.

Πιο συγκεκριμένα:

Η «ώριμη» γενιά

- **Αγάπη για τα νιάτα και ευρύτητα πνεύματος:** Οι μεγάλοι έχουν χρέος να είναι διαλλακτικοί και να μην περιφρονούν τους νέους, να προσπαθούν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους, να κατανοούν τα προβλήματα τους, να σέβονται την ιδιαιτερότητα της ηλικίας τους (γνώση της ψυχολογίας του εφήβου), να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε εποχή έχει τη δική της ηθική, να καταβάλλουν προσπάθεια για προσαρμογή στις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνίας και να μην εμμένουν πεισματικά στη συντήρηση.
- **Διαμόρφωση συνθηκών βαθύτερης επικοινωνίας- ψυχικής επαφής στα πλαίσια της οικογένειας:** οι γονείς οφείλουν να αφουγκράζονται τις αγωνίες των νέων, να ενδιαφέρονται για τα προβλήματά τους και να συνεργάζονται για την αντιμετώπιση

τους, με απώτερο στόχο την αποκατάσταση της επικοινωνίας και την ψυχική επαφή. Ο αυταρχισμός των μεγαλύτερων, η διάθεση επιβολής πρέπει να εκλείψουν, όπως και η απροθυμία των νέων να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους.

- Καθήκον τους είναι να επιδείξουν ενδιαφέρον αληθινό και έμπρακτο για τη μόρφωση, την εργασία και την παιδεία των νέων. Δεν αξίζει να είναι προκατειλημμένοι και επιφυλακτικοί απέναντί τους (π.χ. επειδή θεωρούν ότι δεν έχουν κατακτήσει ακόμη την ωριμότητα ή ότι δεν μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη για παραγωγή έργου), αλλά να τους δείξουν εμπιστοσύνη, αναθέτοντάς τους δραστηριότητες και αντιμετωπίζοντας τους ισότιμα, προκειμένου να γίνουν ώριμοι και υπεύθυνοι πολίτες.
- Η ασίγησθη συνήθεια των μεγαλύτερων να διδάσκουν και να συμβουλεύουν ενοχλεί ιδιαίτερα τους νέους. Λησμονούν ότι τα διδάγματα και τα λόγια δεν παιδαγωγούν, παιδαγωγούν και διδάσκουν τα παραδείγματα.

Η νέα γενιά

- Οφείλουν να μην είναι αντιδραστικοί, να μην αμφισβητούν ακρίτως οτιδήποτε προέρχεται από τον κόσμο των μεγάλων, να μην κατακρίνουν και απορρίπτουν με αδιάλλακτο τρόπο, κάτι που υποδηλώνει αρνητική στάση ζωής. Αντιθέτως, αξίζει να δείχνουν σεβασμό στην ώριμη γενιά και τις κατακτήσεις της, να αναγνωρίζουν πως όσα απολαμβάνουν στη σύγχρονη κοινωνία είναι έργο των περασμένων γενεών και να βλέπουν με κατανόηση τις αστοχίες των μεγάλων.
- Έχουν καθήκον να μην επιδεικνύουν αδιαφορία, ανευθυνότητα, αδράνεια, αλλά να επιδιώκουν την εργατικότητα, τη σοβαρότητα, την υπευθυνότητα. Κάθε νέος οφείλει να κατανοήσει πως, όταν διεκδικεί τα δικαιώματά του, προϋποτίθεται ότι θα είναι συνεπής πρώτα στις υποχρεώσεις του.
- Τέλος και οι δυο πλευρές οφείλουν να συνειδητοποιήσουν ότι η αρμονική συνύπαρξη αποτελεί προϋπόθεση για την ατομική και κοινωνική πρόοδο. Ο συνδυασμός του ενθουσιασμού των νέων και της πείρας των ηλικιωμένων συνιστά προωθητική δύναμη σε κάθε κοινωνική, πολιτική, οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα.

Επίλογος

Η νέα γενιά πάντοτε οραματίζεται ένα καλύτερο κόσμο· χρειάζεται, όμως, να συνειδητοποιήσει πως ο κόσμος δεν αλλάζει αυτόματα, αλλά με υπομονή, με διαρκή αγώνα και θυσίες επιτυγχάνονται σταδιακά οι κοινωνικές μεταβολές. Η κατάσταση επιδέχεται ουσιαστική βελτίωση, γι' αυτό απαιτείται θέληση, συνεργασία και χρόνος. Στο πλαίσιο αυτό οι νέοι καλούνται να οικοδομήσουν επί των δημιουργημένων κι όχι να καταλύσουν χωρίς προνοητικό σχεδιασμό.